

9. 3. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odměna advokáta v aktuální judikatuře Ústavního soudu České republiky

V uplynulém roce jsme se setkali s rozsudky obecných soudů zamítajícími nepřiměřené náklady řízení, spočívající ve vysoké odměně za zastupování advokátem. Tímto článkem na výše uvedené aktuální téma reagují a zaměřují se na judikaturu nikoli obecných soudů, nýbrž Ústavního soudu České republiky.

Náklady řízení zahrnují veškeré náklady, které vznikly účastníkům řízení v souvislosti s předmětným řízením. Demonstrativní výčet nákladů řízení normuje občanský soudní řád[1], přičemž do nich výslovně zahrnuje i odměnu za zastoupení advokátem.

Komentářová literatura uvádí, že při zastupování se výše odměny advokáta zásadně stanoví podle vyhlášky č. [484/2000](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů.[2] Tento názor však koliduje s občanským soudním řádem, který normuje, že soud přiznává účastníkovi, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů **potřebných** k účelnému uplatnění práva.[3] Rozpor nacházím v případě bagatelního sporu, kdy odměna advokáta mnohonásobně převyšuje hodnotu sporu, a to i v řádu stovek procent. Otázkou zůstává, zda-li je i taková výše odměny advokáta potřebná a účelná a má být tedy soudem přiznána?

Obecné soudy ve většině případů postupují při přiznávání nákladů řízení s ohledem na vyhlášku upravující odměnu advokáta[4] a rozhodují v souladu se zásadou úspěchu ve věci striktně dle jejího znění, neboť v popředí stojí předmět sporu. V tomto je jim oporou stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 201/2008 ze dne 15. 10. 2008, jež má zajišťovat jednotné rozhodování soudů a jehož právní věta zní takto: „*Při určování odměny za zastupování advokátem nebo notářem nejsou důvodem pro postup podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně okolnosti, že advokát činil v řízení úkony formou automatizovaných výstupů a podání, že spor je veden o nízkou částku, že projednávaná věc není právně složitá nebo náročná, že řízení bylo krátké, že se jedná o obdobné žaloby, nebo že nároky mohly být uplatněny jednou žalobou, anebo jiné typové charakteristiky věci, nýbrž jen konkrétní (individuální) okolnosti případu.*“ [5]

Neúspěšní účastníci zavázání k úhradě nákladů řízení, na výrok o náhradě nákladů řízení převyšující hodnotu sporu reagují negativně a obrací se se stížnostmi na Ústavní soud. V ústavněprávní rovině namítají zejména rozpor s právem na spravedlivý proces.[6] Dále argumentují zjevným nepoměrem přiznaných nákladů k předmětu a hodnotě sporu, a v neposlední řadě neúčelností a nepotřebností nákladů řízení v přiznané výši.

Skutečnost, že právo na přiznání nákladů řízení je součástí práva na spravedlivý proces vyplývá z nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2811/08 ze dne 11. 6. 2009. Zmíněný nálezn také rozvádí, že právo na náhradu nákladů řízení souvisí s právem na právní pomoc. „V případě, že obecný soud náhradu nákladů ve výši stanovené v příslušné právní normě stěžovateli nepřizná, odepírá úspěšné straně právo zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“

Neopomíjitelná je také funkce nákladů řízení, ke které se Ústavní soud vyjádřil ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 851/07 ze dne 11. 6. 2009 takto:

„Náklady řízení plní dvě významné funkce. Jde o funkci preventivní a o funkci sankční. Přístup k soudnímu řízení bez nutnosti jakýchkoliv výdajů s sebou nese riziko jeho zneužívání (zbytečného či svévolného souzení, sudičství). Proti takovým případům by měla právní úprava nákladů řízení působit preventivně. Účastník řízení, který svým protiprávním jednáním (např. porušením povinnosti vyplývající ze smlouvy, nerespektováním vlastnického práva jiného subjektu apod.) zapříčinil, že druhá strana musí bránit svá práva v soudním řízení, zásadně ponese sankci v podobě povinnosti nahradit náklady řízení, které takto vzniknou.“

V minulém roce Ústavní soud otázku nepřiměřených odměn advokátů v bagatelních sporech promítl ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 3698/10 ze dne 14. 9. 2011:

„Je na pováženou, stává-li se pro procesní strany otázka nákladů řízení důležitější, než věc sama; situace, kdy se soudní řízení vedou nikoliv kvůli úspěchu ve věci samé, ale především kvůli náhradě nákladů řízení, je dokladem patologického stavu českého civilního procesu, a je nejvyšší čas, aby se jí zákonodárce začal seriózně zabývat. Náklady řízení by vždy měly být přiměřené hodnotě předmětu sporu, a neměly by ji převyšovat, natož mnohonásobně.“

Obdobně uvedl Ústavní soud i v prosinci minulého roku, kdy zmínil, že neplatí teze, že odměna za zastupování advokátem v civilním řízení je sama o sobě a vždy nákladem potřebným k účelnému uplatňování nebo bránění práva. Je tomu tak zpravidla, nikoli však vždy ve všech případech.[7]

K advokátnímu tarifu se vyjádřil Ústavní soud svým náleznem sp. zn. IV. ÚS 1881/11 ze dne 16. ledna 2012, ve kterém připouští, že napadená vyhláška může vyvolávat dílčí nespravedlnosti v některých typech řízení, tyto však nepředstavují dostatečně závažný důvod k jejímu zrušení jako celku, ale spíše k jednotlivým korekcím ve vztahu k dílčím případům disproportionality cestou rozhodovací činnosti obecných soudů, které koneckonců nejsou napadeným právním předpisem bezvýhradně vázány.

Mám za to, že Ústavní soud nerozporuje svá dřívější tvrzení, když umožňuje přiznávání odměn nižších než stanoví advokátní tarif, ba naopak, blíže je rozvádí a reaguje na aktuální situaci plynoucí z masového vymáhání drobných pohledávek.

Obecné soudy mají při přiznávání odměn advokátů svázané ruce, neboť pokud přiznají plnou odměnu advokáta, pak jejich rozhodnutí může být zrušeno náleznem Ústavního soudu, na druhé straně pokud přiznají odměnu nižší, pak soud vyšší instance může výrok změnit s ohledem na stanovisko Nejvyššího soudu (uvedeno výše).

Závěrem lze konstatovat, že by bylo v tomto směru vhodné sjednotit názor Ústavního soudu se soudem Nejvyšším tak, aby byla zachována právní jistota – aby byla výše odměny advokáta předvídatelná, současně nesmíme opomenout zavinění účastníka, který se se svým závazkem dostal do prodlení, a způsobil tak vyústění věci v soudní řízení.

Mgr. Tomáš Šperka

advokátní koncipient v advokátní kanceláři JUDr. Romana Brablece

[JUDr. Roman Brablec](#)

advokátní kancelář

Budovcova 10
796 01 Prostějov

Tel.: + 420 582 332 951

e-mail: rb@ak-brablec.cz

-
- [1] Ustanovení § 137 zák. č 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [2] DRÁPAL L. in BUREŠ J. DRÁPAL L KRČMÁŘ Z A KOL, občanský soudní řád, komentář, I. díl, ý. Vydání, praha CHBECK, 2006 1066 629
- [3] Ustanovení § 142 odst. 1 zák. č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [4] Vyhláška č. [484/2000](#) Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů, smyslem vyhlášky je dle důvodové zprávy k zákonu č. [30/2000](#) Sb. zjednodušení výpočtu odměny za zastupování v občanském soudním řízení a odstranění průtahů způsobených účastníky řízení vedenými úmyslem dosáhnout vyšší odměny za právní zastupování v důsledku více poskytnutých úkonů právní služby.
- [5] Nejvyšší soud vydal toto stanovisko proto, že soudy postupovali rozdílně při určování výše odměny za zastupování advokátem v rámci rozhodování o náhradě nákladů řízení úspěšnému účastníku řízení v tzv. „jednoduchých sporech“.
- [6] Článek 32 odst. 1 zák. č. [2/1993](#) Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
- [7] Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2777/11 ze dne 27. 12. 2011

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)